COI "Step by Step"

14.10.2026. 15:51
Pogledano: 375 puta

Enida Cokoja: Digitalni vjetar u leđa prosvjeti

Psihologinja Enida Cokoja piše o promotivnim radionicama InŠkole u školama Hercegovačko-neretvanskog kantona, o umoru, humoru i razgovorima iz kojih nastaje zajednica nastavnika i nastavnica.

Plan radionice je, kaže Enida Cokoja, pomalo kao plan godišnjeg odmora s malom djecom: napravite ga s najboljim namjerama, a onda stvarnost odluči šta ćete zapravo raditi. Psihologinja koja je predstavljala InŠkolu u školama Hercegovačko-neretvanskog kantona brzo je shvatila da će razgovori s nastavnicima i nastavnicama biti važniji od

same prezentacije. U nastavku donosimo njenu priču o tim susretima, o umoru i humoru, i o zajednici koja nastaje kada se ideje počnu dijeliti.

> *„Važno je da svako od nas iza sebe ostavi neki trag. Ne kao gotovu mapu koju će drugi slijepo slijediti, nego kao svjetionik koji će nekome pomoći da lakše pronađe vlastiti smjer.”*

Od prezentacije do razgovora

Nastojati da inspirišemo druge prije nego što nam istekne rok trajanja moto je kojim se vodim, kako u obrazovanju, tako i u životu. Iako zvuči pomalo šaljivo, iza njega stoji uvjerenje da znanje, iskustvo i ideje imaju najveću vrijednost onda kada ih dijelimo s drugima.

Koliko god bili kreativni i motivisani, uvijek postoji prostor da od drugih naučimo nešto novo. Upravo zbog toga iskustvo InŠkole za mene nije bilo samo promocija jedne platforme. Bilo je to svojevrsno putovanje kroz različite škole, razgovore i susrete sa ljudima koji, uprkos svim teškoćama, i dalje vjeruju da obrazovanje može biti bolje.

Kada sam dobila poziv da predstavljam InŠkolu, nisam znala šta mogu očekivati od tih susreta. Vrlo brzo sam shvatila da će razgovor s nastavnicima biti važniji od same prezentacije. Svaka radionica bila je prilika da čujem šta ih zanima, šta im nedostaje i s kakvim se izazovima svakodnevno susreću. Tako je promocija platforme postajala mnogo više od predstavljanja njenih mogućnosti. Postajala je razgovor o stvarnim potrebama ljudi koji rade u obrazovanju.

Tokom promotivnih radionica u školama Hercegovačko-neretvanskog kantona upoznala sam veliki broj nastavnika i nastavnica. Svaka škola imala je svoju atmosferu, svoje izazove i svoje priče. Neke radionice bile su pune energije od samog početka, dok je u drugima trebalo malo više vremena da se probije početna rezervisanost.

Volim kada radionice imaju jasno definisane ciljeve i precizno razrađen plan. To čovjeku daje lijep, makar kratkotrajan, osjećaj kontrole nad situacijom. U praksi, plan radionice je pomalo kao plan godišnjeg odmora s malom djecom: napravite ga s najboljim namjerama, a onda stvarnost odluči šta ćete zapravo raditi.

Iste priče, različite zbornice

Kao psihologinja, tokom tih susreta često sam razmišljala o tome kako ljudi koji dugo vremena provode zajedno mogu početi usvajati slične obrasce ponašanja. Gledajući nastavnike i nastavnice iz različitih škola, počela sam se pitati koliko smo tokom godina rada možda usvojili ponešto od svojih učenika. Nije nemoguće da smo od njih preuzeli selektivnu pažnju, povremeni manjak koncentracije i onu čudesnu sposobnost da budemo fizički prisutni, a mentalno negdje sasvim drugo.

Međutim, kako je vrijeme odmicalo, stvari su se mijenjale. Razgovori su postajali otvoreniji, pitanja konkretnija, a interesovanje vidljivije. Ljudi su počeli dijeliti vlastita iskustva, govoriti o problemima sa kojima se susreću i tražiti načine da ih zajedno prevaziđu.

I iskreno, nije teško razumjeti zašto su mnogi nastavnici umorni.

Rad u obrazovanju podrazumijeva mnogo više od samog rada u učionici. Administracija, izvještaji, obrasci, stalne promjene, očekivanja roditelja, potrebe učenika, nedostatak sistemske podrške i osjećaj da se često vodi bitka na više frontova istovremeno ostavljaju posljedice. Zato su promotivne radionice ponekad dobijale obilježja grupne psihoterapijske sesije. Ljudi su imali potrebu da govore o problemima, frustracijama, nepravdama, preprekama i stvarima koje ih opterećuju.

Zanimljivo je da su nastavnici i nastavnice iz različitih gradova, škola i obrazovnih nivoa vrlo brzo otkrivali koliko toga imaju zajedničkog.

„Ispostavilo se da svi vodimo iste razgovore, samo u različitim zbornicama.”

Bez obzira na razlike, svi smo se mogli složiti oko jednog cilja: želimo obrazovanje koje će budućim generacijama pružiti više mogućnosti nego što ih imamo danas.

Između LinkedIna, Pinteresta i grupe podrške

Možda upravo tu počinje ono što InŠkolu čini vrijednom: prostor u kojem se nastavnici i nastavnice mogu susresti, čuti i učiti jedni od drugih.

InŠkola je svojevrsna kombinacija profesionalne mreže, riznice nastavnih materijala i prostora za međusobnu podršku. Ponekad se šalim da je to nešto između LinkedIna, Pinteresta i grupe za psihološku podršku, namijenjeno prosvjetnim radnicima. Mjesto na kojem vas niko neće čudno pogledati ako u dva sata poslije ponoći tražite ideju za sutrašnji čas ili pokušavate smisliti novi način da učenicima približite temu i pritom ih zadržite budnima.

> Takav prostor omogućava da kažemo: **„Imam zanimljivu ideju koju želim podijeliti”** ili **„Treba mi pomoć da ovo objasnim učenicima na bolji način”**, bez straha da će takva pitanja biti shvaćena kao znak nekompetentnosti.

Tokom promocija postalo mi je jasno koliko nastavnicima nedostaje upravo takav prostor za povezivanje. Čim se ukloni formalni okvir seminara i administrativnih obaveza, vrlo brzo se pokaže koliko postoji želje za saradnjom. Ljudi su spontano počeli razmjenjivati primjere dobre prakse, zapisivati tuđe ideje i nadograđivati ih vlastitim iskustvima.

Megafon za rad iza zatvorenih vrata učionice

InŠkola ima još jednu važnu ulogu. Ona daje glas ljudima čiji rad često ostaje iza zatvorenih vrata učionice. U školama postoje nastavnici i nastavnice koji svakodnevno osmišljavaju kreativne projekte, razvijaju inovativne metode rada i ulažu ogromnu količinu energije u svoj posao, a da njihov trud često ostane nevidljiv široj javnosti. Dok ispravljaju desetine kontrolnih radova i rješavaju svakodnevne izazove, često nemaju vremena da govore o vlastitim uspjesima. Zato je važno imati prostor koji djeluje kao svojevrsni megafon za te tihe graditelje obrazovanja i pokazuje da je prosvjeta, uz svu administraciju, i kreativnost, predanost i snalažljivost.

Zajednica koja se gradi odozdo

Voljela bih da se u budućnosti još više radi na izgradnji profesionalnih zajednica nastavnika i nastavnica. Uz formalne seminare i stručna usavršavanja, potrebna je i kultura međusobne podrške: mentorstvo, saradnja, razmjena ideja i iskreni razgovori o tome šta funkcioniše, a šta ne. Vjerujem da promjene u obrazovanju neće doći isključivo odozgo. One se grade i odozdo, kroz mreže ljudi koji su spremni da sarađuju i uče jedni od drugih.

Kada danas pogledam na iskustvo InŠkole, najviše pamtim razgovore koji su se produžili nakon završetka radionice. Pitanja koja nisu bila planirana. Kolegice i kolege koje su prepoznale vlastite izazove u pričama drugih ljudi. Trenutke u kojima je promocija platforme prestajala biti promocija i postajala razgovor o tome kakvo obrazovanje želimo graditi.

> *„To je ono što za mene znači pripadati zajednici ljudi koji vjeruju u obrazovanje. Ne zajednici savršenih nastavnika, nego zajednici ljudi koji, uprkos umoru, administraciji, reformama i svim izazovima profesije, i dalje vjeruju da njihov rad ima smisla.”*

Ponekad mi se čini da svi zajedno vodimo neku modernu verziju borbe Don Kihota s vjetrenjačama birokratije, ali ipak svakog dana ulazimo u učionice s uvjerenjem da trud nije uzaludan. Vjerujemo da možemo napraviti razliku, makar ona ponekad bila onoliko mala koliko je potrebno da nekoliko tinejdžera na četrdeset pet minuta odloži telefone i posveti pažnju nekoj novoj ideji.

Ako bih InŠkolu trebala opisati jednom rečenicom, rekla bih:

> **„InŠkola je mjesto na kojem ideje ne ostaju zaključane u učionicama, nego nastavljaju živjeti kroz druge ljude."**
>
> Enida Cokoja

Aktivnosti se realizuju u okviru projekta Dijalog za budućnost 3 – #DFF3, kojeg provode UNDP Bosnia and Herzegovina, UNICEF Bosna i Hercegovina i UNESCO u saradnji sa Rezidentnom koordinatoricom United Nations in BiH, te u partnerstvu s Predsjedništvom Bosne i Hercegovine i Ministarstvom civilnih poslova Bosne i Hercegovine. Projekt finansira United Nations Peacebuilding (#PBF).

#DFF3 #dijalogzabudućnost3 #dialogueforthefuture3 #PBF #ZajednicaNastavnika

Collections

Objava